

RIJEČ UREDNIKA

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je ostajući dosljedno postavljenim ciljevima na planu publikovanja časopisa *Arhivski pogledi*, pripremilo novi, po redu četvrti broj časopisa *Arhivski pogledi*. Radi se o stručnom, arhivističkom časopisu koji je rezultat realizacije međunarodne arhivske konferencije pod nazivom „4. Tuzlanski arhivski dani“, koja je održana 29. i 30. septembra 2023. godine, u Hotelu „Salis“ u Tuzli. Uzimajući u obzir realnost digitalnog okruženja 21. stoljeća, kojem svjedoči i arhivska služba Bosne i Hercegovine, opredijelila je Organizacioni odbor konferencije da tema iste bude *Izazovi uspostavljanja sistema zaštite, upravljanja i korištenja elektronskih zapisa*, sa referiranjem na podteme:

- stvaranje, zaštita i čuvanje elektronskih zapisa u registraturama,
- preuzimanje i zaštita elektronskih zapisa u arhivima,
- upravljanje elektronskim zapisima,
- korištenje elektronskih zapisa u naučno-istraživačke i druge svrhe,
- zakonski okvir,
- dugoročna zaštita,
- informacioni sistemi,
- druga aktuelna pitanja navedene teme.

Cilj konferencije je bio da se kroz izlaganja arhivista iz Bosne i Hercegovine i zemalja regije, aktuelizira ovo pitanje, te da se podstakne arhivska služba Bosne i Hercegovine, na odlučnije angažiranje u cilju pravovremenog i adekvatnog iznalaženja optimalnih rješenja, kao odgovor na izazove koje pred arhive postavljaju nove tehnologije. Budući da su za adekvatno elaboriranje ovako bitne i kompleksne teme, od ogromne važnosti znanja i iskustva arhivskih stručnjaka iz zemalja regije, to su učesnici konferencije imali zadovoljstvo slušati i niz izlaganja eminentnih stručnjaka iz Slovenije, Hrvatske, Srbije i Crne Gore, koji se težišno bave pitanjima vezanim za zapise na novim nosiocima informacija.

Na konferenciji je predstavljeno ukupno 14 radova, kojima je naučno i stručno elaborirana ova aktuelna i nadasve kompleksna tema. Nažalost, do zaključenja časopisa, konačne verzije radova nisu dostavili svi izlagači, koji su učestvovali i izlagali radove na pomenutoj konferenciji, tako da će čitaoci časopisa, na žalost, ostati uskraćeni za sveukupna znanja i iskustva koja su prezentirana na konferenciji.

Nakon realizacije konferencije redakcijski tim časopisa, inicirao je aktivnosti na pripremi novog, četvrtog broja časopisa, odnosno pripremi radova za publikovanje. U četvrtom broju časopisa publikovano je ukupno 14 priloga, od kojih se pet odnosi na arhivističke članke, jedan historijski članak, pet priloga vezanih za predstavljanje novih publikacija i tri priloga koji se odnose na

izvještaje sa arhivskih konferencija. Autori priloga su eminentni arhivski i naučni stručnjaci iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i Crne Gore.

U konceptijskom smislu radovi su podijeljeni u već prepoznatljive rubrike časopisa. Budući da je časopis *Arhivski pogledi* težišno arhivistički časopis, to je najveći broj radova, publikovan u okviru rubrike *Arhivski članci*. Ukupno je u okviru pomenute rubrike publikovano šest radova. Prvi rad u okviru pomenute rubrike jeste rad uvaženog kolege i izvrsnog stručnjaka za pitanja zapisa na novim nosiocima informacija, red. prof. Miroslava Novaka, (Pokrajinski arhiv Maribor, Slovenija) koji je na konferenciji izlagao, te za *Časopis* priredio rad pod nazivom *Digitalizacija procesa u arhivu – savremeni izazov arhivske teorije i prakse*. Bavljenje bilo kojim aspektom postupanja i uspostavljanja sistema upravljanja elektronskim zapisima, podrazumijeva svakako i valjan pravni okvir, odnosno propise. U tom smislu značajna iskustva vezana za pravne okvire djelovanja, odnosno zakone i podzakonske propise, donosi kolegica Milena Popović Subić (Arhiv Vojvodine, Srbija) u radu pod nazivom *Pravni okvir zaštite elektronskih dokumenata u Republici Srbiji*. Vrlo pragmatična iskustva u postupanju i korištenju digitaliziranih zapisa podijelila je u svom radu Maruška Nenezić, (Državni arhiv Crne Gore – Istorijski arhiv Kotor, Crna Gora), koja se bavila temom *Značaj digitalizacije austrougarskog katastra u Istorijskom arhivu Kotor za unaprijeđenje rada sa korisnicima u dokazne svrhe*. Lična iskustva vezana za provođenje procesa digitalizacije, ali i korištenja digitaliziranih zapisa, iskustveno donosi kolega Adnan Kalesić (Historijski arhiv Sarajevo, Bosna i Hercegovina), u radu *Istraživanje i digitalizacija arhivske građe i informativnih sredstava (iskustvo Arhiva Brčko)*. Posljednji rad u rubrici *Arhivski članci*, je rad kolege mr. Jasmina Jajčevića (Arhiv Tuzlanskog kantona/Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, Bosna i Hercegovina) *Elektronski ili papirni dokument: značaj, prednosti i nedostaci*.

Budući da je jedan od ciljeva časopisa *Arhivski pogledi* da kroz rubriku *Historijska građa* publikuje radove koji su nastali na osnovu istraživanja arhivske građe i to prevashodno tema iz lokalne historije, to se mr. sc. Omer Zulić odlučio za istraživanje doprinosa tuzlanskog gradonačelnika, Ibrahim-beg Džinde, u razvoju Tuzle.

U rubrici *Nova izdanja* predstavljeno je nekoliko značajnih publikacija koje su publikovane 2023. godine, te predstavljaju značajan doprinos arhivistici i arhivskoj djelatnosti, te historiografiji Bosne i Hercegovine.

Posljednja rubrika časopisa *Arhivski pogledi*, pod nazivom *Novosti* donosi značajne informacije o arhivskim konferencijama/skupovima u Tuzli, Kuršumlijskoj Banji i Zagrebu. Na kraju časopisa štampane su biografije autora radova, te upute saradnicima.

Zahvaljujući požrtvovanom radu tima Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, te članovima Organizacionog odbora, Redakcije časopisa, recenzentima, urednicima, lektorima, prevodiocima, publikovan je četvrti broj časopisa. Stoga isti sa radošću prepuštamo na čitanje i ocjenu cjelokupnoj stručnoj, naučnoj i široj javnosti.

Značajno je napomenuti da o kvaliteti i dometima časopisa *Arhivski pogledi* najbolje svjedoče i potvrđuju međunarodne baze u kojima je časopis indeksiran i to: EuroPub, Erih Plus, ROAD, Slavic Humanities Index, MIAR i COBISS.BH.

Četvrti broj časopisa *Arhivski pogledi* štampan je uz finansijsku podršku Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Fondacije za izdavačku djelatnost Sarajevo, na čemu im se iskreno zahvaljujemo.

U Tuzli, novembra 2023. godine.

Uredništvo

A WORD FROM THE EDITOR

The Association of Archive Employees of the Tuzla Canton, remaining steadfast in its objectives regarding the publication of the journal *Archival Views*, has prepared the new, fourth issue of the journal. This is a specialized archival journal that resulted from the implementation of the international archival conference titled “4th Tuzla Archival Days,” held on September 29th and 30th, 2023, at the “Salis” Hotel in Tuzla. Considering the reality of the digital environment of the 21st century, as evidenced by the archival service of Bosnia and Herzegovina, the Organizing Committee of the Conference decided that its theme would be the *Challenges of Establishing Systems for the Protection, Management, and Use of Electronic Records*, with reference to sub-themes:

- Creation, protection, and preservation of electronic records in registries,
- Acquisition and protection of electronic records in archives,
- Management of electronic records,
- Use of electronic records for scientific-research and other purposes,
- Legal framework,
- Long-term protection,
- Information systems,
- Other current issues related to the aforementioned theme.

The aim of the Conference was to address this issue through presentations by archivists from Bosnia and Herzegovina and the region, and to encourage the archival service of Bosnia and Herzegovina to more decisively engage in finding timely and adequate solutions in response to the challenges posed by new technologies to archives. Since for the adequate elaboration of such an important and complex theme, the knowledge and experience of archival experts from the region are of immense importance, the participants of the Conference had the pleasure of listening to and benefiting from presentations by eminent experts from Slovenia, Croatia, Serbia, and Montenegro, who are primarily engaged in issues related to records on new information carriers.

A total of 14 papers were presented at the conference, scientifically and professionally elaborating on this current and highly complex theme. Unfortunately, by the conclusion of the journal, not all speakers who participated and presented papers at the mentioned conference had submitted final versions of their papers, so the readers of the journal, unfortunately, will be deprived of the overall knowledge and experience that were presented at the conference.

After the realization of the conference, the editorial team of the journal initiated activities to prepare a new, fourth issue of the journal, i.e., to prepare papers for publication. In the fourth issue of the journal, a total of 14 contributions were published, including five archival articles, one historical article, five contributions related to the presentation of new publications, and

three contributions related to reports from archival conferences. The authors of the contributions are eminent archival and scientific experts from Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia, and Montenegro.

In conceptual terms, the papers are divided into the recognizable sections of the journal. Since the journal *Archival Views* is primarily an archival journal, the majority of the papers are published within the section titled *Archival Articles*. A total of six papers were published within this section. The first paper in this section is by the esteemed colleague and excellent expert in the field of records on new information carriers, Prof. Miroslav Novak (Provincial Archive Maribor, Slovenia), who presented at the Conference and prepared a paper titled *Digitalization of processes in the archive - A modern challenge of archival theory and practice* for the Journal. Dealing with any aspect of handling and establishing systems for managing electronic records necessarily involves a valid legal framework or regulations. In this regard, significant experiences related to legal frameworks of operation, i.e., laws and sublegal regulations, are provided by colleague Milena Popović Subić (Archive of Vojvodina, Serbia) in the paper titled *Legal framework for the protection of electronic documents in the Republic of Serbia*. Very pragmatic experiences in handling and using digitized records are shared in her paper by Maruška Nenezić (State Archive of Montenegro - Historical Archive Kotor, Montenegro), who dealt with the topic *The importance of digitalization in the construction of the Austro-Hungarian cadastre and the improvement purposes in the Historical archive Kotor*. Personal experiences related to the implementation of the digitization process, as well as the use of digitized records, are experientially presented by colleague Adnan Kalesić (Historical Archive Sarajevo, Bosnia and Herzegovina), in the paper *Digitalization of archive materials and information media (Experience of the Brčko Archives)*. The last paper in the section *Archival Articles* is by colleague Mr. Jasmin Jajčević (Archive of Tuzla Canton/Association of Archive Employees of Tuzla Canton, Bosnia and Herzegovina), titled *Electronic or paper document: significance, advantages, and disadvantages*.

Since one of the goals of the journal *Archival Views* is to publish papers that are based on research of archival material, primarily topics from local history, in the section titled *Historical Records*, Mr. Sc. Omer Zulić chose to research the contribution of the Tuzla mayor, Ibrahim-beg Džindi, to the development of Tuzla.

In the section *Newly Published*, several significant publications published in 2023 are presented, which represent a significant contribution to archival science and archival activity, as well as the historiography of Bosnia and Herzegovina.

The last section of the journal *Archival Views*, titled *News*, provides important information about archival conferences/conventions in Tuzla, Kuršumlija Banja, and Zagreb. At the end of the journal, biographies of the authors of the papers and instructions for contributors are printed.

Thanks to the dedicated work of the team of the Society of Archive Employees of Tuzla Canton, as well as the members of the Organizing Committee, the Editorial Board of the journal, reviewers, editors, proofreaders, translators, the fourth issue of the journal has been published. Therefore, we gladly entrust it to be read and evaluated by the entire professional, scientific, and wider public.

It is important to note that the quality and scope of the journal *Archival Views* are best evidenced and confirmed by the international databases in which the journal is indexed, namely: EuroPub, Erih Plus, ROAD, Slavic Humanities Index, MIAR, and COBISS.BH.

The fourth issue of the journal *Archival Views* was printed with the financial support of the Federal Ministry of Education and Science and the Foundation for Publishing Activities Sarajevo, for which we sincerely thank them.

In Tuzla, November 2023.

Editorial Board